

- Els anys tempestuosos de la guerra civil, que inicià com a conservador de Numismàtica del Museu Arqueològic Nacional, actuà valentament en la preservació del monetari d'or, en la major part confiscat i perdut. Però l'episodi més rellevant el va protagonitzar quan, traslladat a l'Arxiu del Regne de València a la primeria de 1937, assumí, sense témer els perills, el rescat d'una ruïna segura de molts arxius d'enorme valor: els de les catedrals de València i de Sogorb, fons diversos de la de Toledo i de Conca, arxius i biblioteques conventuals, nobiliars i particulars, alguns salvats *in extremis* de les fàbriques de paper. Foren fonamentals en l'empresa els mitjans prestats pel rector de la Universitat, el Dr. José Puche Álvarez, i les credencials del president de la Junta d'Incautació i Protecció del Patrimoni Artístic de la República, Timoteo Pérez Rubio, així com la col·laboració del catedràtic Luis Gonzalvo, l'arxiver Fernando Ferraz, els bibliotecaris Rafael Raga, Abelardo Palanca Pons i Francisco San Román i altres. Igualment, es deu a la seua consciència cívica la recuperació d'algunes obres d'art significatives de la catedral de València.

- En la postguerra fou nomenat director de la Biblioteca de Catalunya (1940), càrrec que mantingué més de trenta anys en successió del destituït Dr. Jordi Rubió, i s'adherí al nou règim. Alhora iniciava una brillant carrera acadèmica com a catedràtic de Paleografia i Diplomàtica a la Universitat de Barcelona, on arribaria a ser degà de la Facultat de Filosofia i Lletres. En ocasió de la jubilació (1971), la dita Universitat li oferí un homenatge, amb l'emissió d'una medalla commemorativa de bronze. L'abril de 1971 va participar en el I Congrés d'Història del País Valencià, una assemblea memorable, d'unitat intel·lectual i d'altura científica, que celebrà la Facultat de Filosofia i Lletres de la Universitat de València.

La Biblioteca Històrica de la Universitat ha volgut homenatjar aquest insigne valencià i recordar el seu esforç en defensa del patrimoni.

FOTOGRAFIA CONTRAPORTADA: València, 23 de juliol de 1956. Reunió celebrada a la seu antiga de l'Arxiu del Regne de València (Casa Professa de la Companyia de Jesús) per a plantejar la construcció d'un nou edifici per a l'Arxiu.

D'esquerra a dreta: José Blasco Such, diputat de Cultura de la Diputació Provincial de València; José Me Ibarra Folgado, director de la Biblioteca de la Universitat de València; Felip Mateu i Llopis, inspector de Biblioteques de la «Zona de Levante»; Rosa Rodríguez Troncoso, directora de l'Arxiu del Regne de València; Ernest Martínez Ferrando, inspector d'Arxius de la «Zona de Levante» i director de l'Arxiu de la Corona d'Aragó; José Antonio García-Noblejas, director general d'Arxius i Biblioteques; Jesús Posada Cacho, governador civil de València; el Marqués del Túria, alcalde de València; Desamparados Pérez Pérez, secretària de l'Arxiu del Regne de València, i Rafael Raga Miñana, director de la Biblioteca Popular de València.

Arxiu del Regne de València. Col·lecció Fotogràfica, àlbum 4, núm. 288.

Comissariat: **Manuel Lanusse Alcover i Mateu Rodrigo Lizondo**

Sala Duc de Calàbria. Biblioteca Històrica

De dimarts a dissabte, de 10 a 14 h i de 16 a 20 h. Diumenges i festius, de 10 a 14 h. Dilluns tancat
En agost: de dimarts a diumenge, de 10 a 14 h

Entrada lliure. Aforament limitat

UNIVERSITAT
ID VALÈNCIA
Vicerectorat d'Investigació

bibliotequesUV
HISTÒRICA

UNIVERSITAT
ID VALÈNCIA
CENTRE CULTURAL

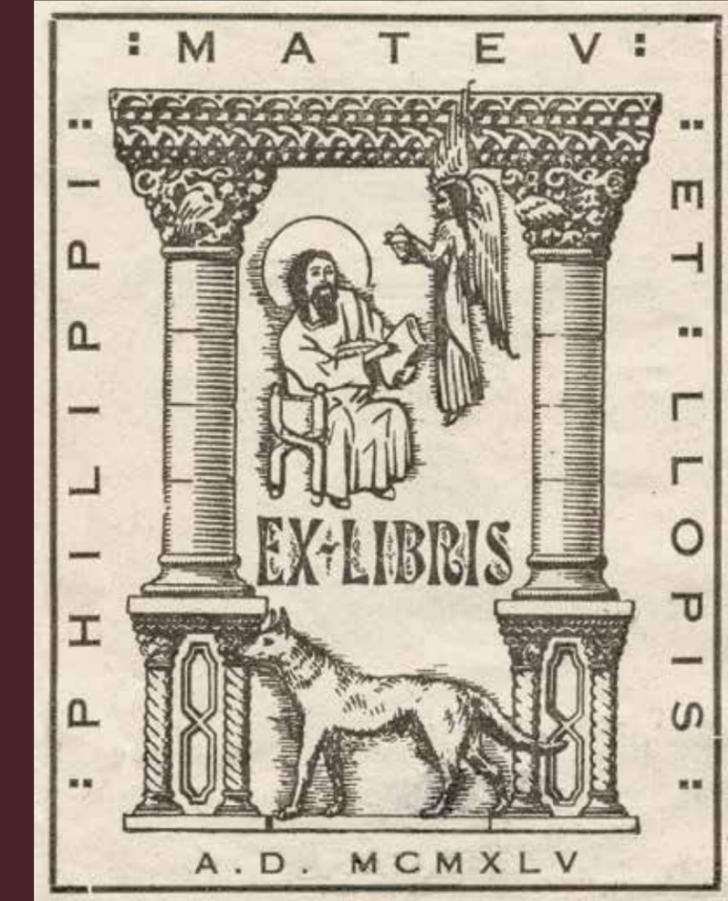
<https://www.uv.es/cultura/exposicions>

<https://www.uv.es/bibliotecahistorica>

Cobertura: Exlibris de Felip Mateu i Llopis. Disseny Espirellus. DL: V-2082-2023

SALVAR EL PATRIMONI, DEFENSAR LA MEMÒRIA

FELIP MATEU I LLOPIS

21 / 06 / 2023 – 03 / 09 / 2023

FELIP MATEU I LLOPIS (València 1901-Barcelona 1998) fou un prestigiós historiador, bibliotecari i numismàtic amb qui la cultura valenciana té contret un especial deute de gratitud, per diferents i notables motius.

En primer lloc, per la seua fidelitat i dedicació als estudis d'erudició històrica del nostre país i, en particular, en la investigació de la moneda pròpia del Regne, en la seua especialitat de numismàtic de gran autoritat; però sobretot, i molt especialment, en el capítol del salvament i la defensa d'alguns dels principals arxius valencians en la dramàtica conjuntura de la guerra civil (1936-1939) i el desordre revolucionari, que amenaçava amb destruir en uns mesos les fonts documentals i artístiques d'una alta cultura forjada en set-cents anys de vida del regne creat per la clarividència de Jaume I.

La commemoració enguany del 25è aniversari de la seua mort ofereix l'oportunitat de reivindicar la figura d'un home mereixedor dels honors reservats als benefactors del patrimoni públic, per damunt de riscos personals i professionals.

Fou catedràtic de Paleografia i Diplomàtica d'universitat, amb exercici a Oviedo (1943), València (1943-1945) i, finalment, Barcelona (1945-1971), i membre del Cos Facultatiu d'Arxivers, Bibliotecaris i Arqueòlegs (1930), destinat al Museu i Biblioteca Provincial de Tarragona, al Museu Arqueològic Nacional de Madrid, a l'Arxiu del Regne de València (1937-1938) i, definitivament, a la direcció de la Biblioteca de Catalunya (1940-1973), denominada Biblioteca Central de Barcelona durant el franquisme. En la biografia del Dr. Mateu s'assenyalen tres etapes:

- En la seua joventut va militar en el nacionalisme valencià de la Segona República. Membre del grup Acció Cultural Valenciana, ensems amb valencians il·lustres com Manuel Sanchis Guarner, Emili Gómez Nadal, Joan Beneyto Pérez, Vicent Genovés Amorós, Francesc Carreres de Calatayud, Antoni Igual Úbeda i altres, fou director del seu òrgan d'expressió, el butlletí *Acció Valenciana* (1930). En la mateixa època signava les Normes de Castelló (1932), que significaren l'adhesió de la intel·lectualitat valenciana a la reforma gramatical del català promoguda per Pompeu Fabra. És destacable el seu llibre *El País Valencià*, publicat el 1933 per l'editorial L'Estel, núm. 3 de la recordada col·lecció *Quaderns d'Orientació Valencianista*, una bella obra seminal, de presentació i vindicació del poble valencià i el seu territori històric.

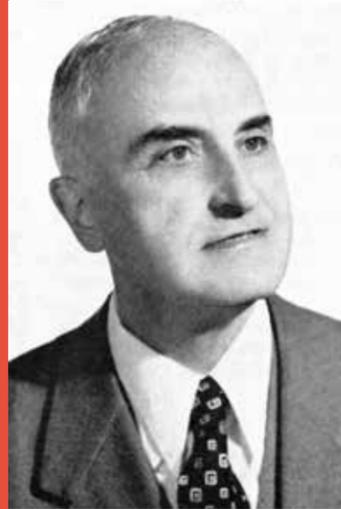

Foto: Asociación Numismática Española.

FELIPE MATEU Y LLOPIS (València 1901-Barcelona 1998) fue un prestigioso historiador, bibliotecario y numismático con quien la cultura valenciana tiene contraída una especial deuda de gratitud, por diferentes y notables motivos.

En primer lugar, por su fidelidad y dedicación a los estudios de erudición histórica de nuestro país y, en particular, en la investigación de la moneda propia del Reino, en su especialidad de numismático de gran autoridad; pero sobre todo, y muy especialmente, en el capítulo del salvamento y la defensa de algunos de los principales archivos valencianos en la dramática coyuntura de la guerra civil (1936-1939) y el desorden revolucionario, que amenazaba con destruir en unos meses las fuentes documentales y artísticas de una alta cultura forjada en setecientos años de vida del reino creado por la clarividencia de Jaime I.

La conmemoración este año del 25º aniversario de su muerte ofrece la oportunidad de reivindicar la figura de un hombre merecedor de los honores reservados a los benefactores del patrimonio público, por encima de riesgos personales y profesionales.

Fue catedrático de universidad de Paleografía y Diplomática, cargo que ejerció en Oviedo (1943), València (1943-1945) y, finalmente, Barcelona (1945-1971). Igualmente, fue miembro del Cuerpo Facultativo de Archiveros, Bibliotecarios y Arqueólogos (1930), destinado en el Museo y Biblioteca Provincial de Tarragona, en el Museo Arqueológico Nacional de Madrid, en el Archivo del Reino de Valencia (1937-1938), y ya, con carácter definitivo, ocupando la dirección de la Biblioteca de Cataluña (1940-1973), denominada Biblioteca Central de Barcelona durante el franquismo. En la biografía del Dr. Mateu se señalan tres etapas:

- En su juventud militó en el nacionalismo valenciano de la Segunda República. Miembro del grupo Acció Cultural Valenciana, junto a valencianos ilustres como Manuel Sanchis Guarner, Emili Gómez Nadal, Joan Beneyto Pérez, Vicent Genovés Amorós, Francesc Carreres de Calatayud, Antoni Igual Úbeda y otros, fue director de su órgano de expresión, el boletín *Acció Valenciana* (1930). En la misma época firmaba las Normes de Castelló (1932), que significaron

la adhesión de la intelectualidad valenciana a la reforma gramatical del catalán promovida por Pompeu Fabra. Es destacable su libro *El País Valencià*, publicado en 1933 por la editorial L'Estel, n.º 3 de la recordada colección *Quaderns d'Orientació Valencianista*, una bella obra seminal, de presentación y vindicación del pueblo valenciano y su territorio histórico.

- Durante los años tormentosos de la guerra civil, que inició como conservador de Numismática del Museo Arqueológico Nacional, actuó valientemente en la preservación del monetario de oro, en gran parte confiscado y perdido. Pero el episodio más relevante lo protagonizó cuando, trasladado al Archivo del Reino de Valencia a principios de 1937, asumió, sin temer los peligros, el rescate de una ruina segura de muchos archivos de enorme valor: los de las catedrales de València y de Segorbe, fondos varios de la de Toledo y de Cuenca, archivos y bibliotecas conventuales, nobiliarios y de particulares, algunos salvados *in extremis* de las fábricas de papel. Fueron fundamentales en la empresa los medios prestados por el rector de la Universidad, Dr. José Puche Álvarez, y las credenciales del presidente de la Junta de Protección del Patrimonio Artístico de la República, Timoteo Pérez Rubio, así como la colaboración del catedrático Luis Gonzalvo, el archivero Fernando Ferraz, los bibliotecarios Rafael Raga, Abelardo Palanca Pons y Francisco San Román y otros. Igualmente, se debe a su conciencia cívica la recuperación de algunas obras de arte significativas de la catedral de València.

- En la posguerra fue nombrado director de la Biblioteca de Cataluña (1940), cargo que mantuvo más de treinta años como sucesor del destituido Dr. Jordi Rubió, y se adhirió al nuevo régimen. A la vez, iniciaba una brillante carrera académica como catedrático de Paleografía y Diplomática en la Universidad de Barcelona, donde llegaría a ser decano de la Facultad de Filosofía y Letras. Con motivo de su jubilación (1971), dicha Universidad le ofreció un homenaje, con la emisión de una medalla conmemorativa de bronce. En abril de 1971 participó en el I Congreso d'Història del País Valencià, una asamblea memorable, de unidad intelectual y de altura científica, que celebró la Facultad de Filosofía y Letras de la Universitat de València.

La Biblioteca Històrica de la Universitat ha querido homenajear a este insigne valenciano y recordar su esfuerzo en defensa del patrimonio.